

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF A.D.H.V. LANDSCHAPPELIJKE BORINGEN EN PROEFSLEUVEN TER HOOGTE VAN KERKPLEIN EN HOOGKOUTER TE BEERSEL

NOTA PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

ABO Archeologische Rapporten 1602

Rapport opgemaakt door: Melissa Lamberts

Kontichsesteenweg 38
B-2630 Aartselaar

April – juni 2021

Projectnr. intern: 30803

Projectnr. extern: 22379

Projectnr. OE:

2019G277 (archeologienota)

2021D59 (landschappelijk booronderzoek)

2021F276 (proefsleuven)

INHOUD

1	Inleiding	4
2	Gemotiveerd advies.....	5
3	Besluit	7
4	Kwaliteitscontrole en ondertekening	8

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Resultaten van het proefsleuvenonderzoek weergegeven op het toekomstplan..... 6

1 INLEIDING

Naar aanleiding van de geplande riolerings- en bijhorende infrastructuurwerken t.h.v. de Waterstraat, Hoogkouter, Molenveld, Alsebergsesteenweg en Kerkstraat te Dworp (Beersel) werd reeds een archeologienota opgemaakt door ABO nv in 2020. De geplande werken omvatten de aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel met bijhorende gracht, bufferbekken en de tijdelijke ingebruikname van een werkzone, een parking en een terrein voor grondverbetering. Een bureauonderzoek moest uitwijzen of archeologisch vooronderzoek noodzakelijk en wenselijk was voor het projectgebied. Dit resulteerde in de archeologienota met ID 13937¹ waarvan akte werd genomen. De archeologienota behandelt het projectgebied met een oppervlakte van ca. 22.000 m² en stelt dat het projectgebied een reëel archeologisch potentieel heeft gezien de gunstige landschappelijke ligging, de gekende archeologische erfgoedwaarden en de te verwachten verstoringen door eerdere bodemingrepen. Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek geldt er geen hogere verwachting voor een specifieke archeologische periode. Het is dan ook mogelijk dat resten en/of sporen vanaf de steentijden tot nu kunnen aangetroffen worden. Wat het archeologisch advies betreft, dient echter een onderscheid gemaakt te worden tussen het tracé enerzijds en de in gebruik te nemen terreinen anderzijds. Ter hoogte van het tracé zijn de verstoringen door eerdere bodemingrepen van die omvang dat er een zeer laag archeologisch potentieel is. Hierdoor worden er in deze delen van het projectgebied geen bijkomende maatregelen noodzakelijk geacht. De situatie is echter anders voor de terreinen die in gebruik genomen zullen worden voor de aanleg van een bufferbekken, tijdelijke parking, gracht en tijdelijk terrein voor grondverbetering. Hier is de verwachte bodemverstoring zeer beperkt waardoor er een grote kans is op bewaring van eventueel aanwezige archeologische resten en/of sporen. Voor deze delen van het projectgebied werd dan ook bijkomend archeologisch vooronderzoek geadviseerd. Dit diende omwille van juridische redenen uitgevoerd te worden in uitgesteld traject. Het verslag van resultaten van deze nota behandelde de resultaten van het bijkomend archeologisch vooronderzoek dat bestond uit een landschappelijk booronderzoek gevolgd door proefsleuvenonderzoek.

¹ Deze bureaustudie houdt een eerste assessment in van het onderzoeksgebied en kan u raadplegen via <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/13937>.

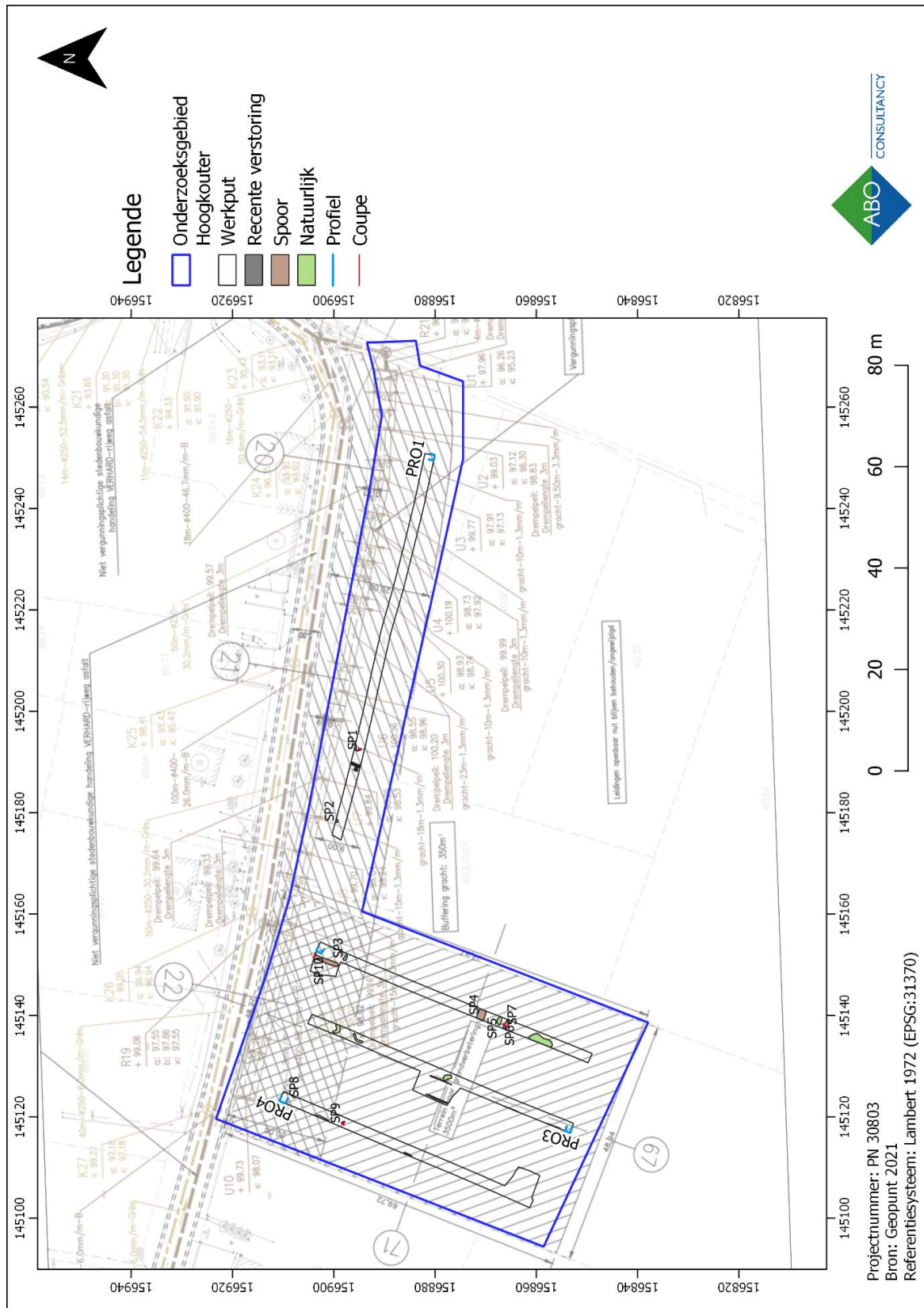
2 GEMOTIVEERD ADVIES

Het landschappelijk booronderzoek wees uit dat het bodemarchief t.h.v. het Kerkplein slecht bewaard is gebleven. De natuurlijke bodemopbouw is immers in elke boring aangetast door antropogene (bodem)ingrepen. De diepte van dit antropogeen vergraven pakket varieerde tussen minimaal 70 en maximaal 120 cm-mv. Het landschappelijk booronderzoek heeft voldoende aangetoond dat er sprake is van een aantasting van de bewaring van het (archeologisch) bodemarchief. Het archeologisch potentieel van het Kerkplein wordt na afloop van het landschappelijk bodemonderzoek dan ook zeer laag ingeschat. Rekening gehouden met de geplande bodemingrepen, de ligging van de reeds aanwezige nutsleidingen en een kosten-baten afweging, wordt dan ook geen bijkomend vooronderzoek nodig geacht voor deze zone. Voor het onderzoeksgebied t.h.v. het Kerkplein worden dan ook geen verdere maatregelen geadviseerd.

De situatie is echter anders voor het onderzoeksgebied langs Hoogkouter waar eventueel aanwezige archeologische sporen zich direct onder de bouwvoor kunnen aftekenen. De Ap-horizont is hier zo'n 27 à 53 cm dik en voor het westelijke deel van het terrein neemt deze, waarschijnlijk ten gevolge van erosie, hellingafwaarts toe in dikte. Rekening gehouden met de frequente ploegactiviteiten, de helling van het terrein en de aangetroffen bodemopbouw en –bewaring wordt het archeologisch potentieel met betrekking tot prehistorische artefactensites laag ingeschat. Het is echter mogelijk dat sporensites nog aanwezig kunnen zijn op het terrein. Er wordt voor het volledige onderzoeksgebied langs Hoogkouter dan ook verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven geadviseerd zoals voorgeschreven in het programma van maatregelen van de archeologienota.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek kon de impact van de landbouwactiviteiten zowel aan het maaiveld als in de profielen herkend worden. De bouwvoor die in de profielen werd vastgesteld varieerde in dikte, net zoals ook werd geregistreerd in de landschappelijke boringen. De resultaten uit de profielen van het proefsleuvenonderzoek bevestigen dan ook de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek. De Ap-horizont was met zo'n 30 cm het dunst in het oosten van het terrein in profiel 1. In profielen 2 en 4, die het laagst gelegen waren nabij de weg in de westelijke zone van het terrein, had de bouwvoor een dikte van respectievelijk zo'n 46 à 60 cm (ten gevolge van de oriëntatie van het profiel dwars op de richting van de aangeplante aardappelen) en 47 cm. De dikte van de bouwvoor nam hellingopwaarts af tot zo'n 35 cm in profiel 3. Onder de bouwvoor tekende de moederbodem en dus ook het archeologisch niveau zich direct af. De overgang tussen de Ap-horizont en de C-horizont was scherp afgelijnd. Landbouwactiviteiten hebben dus een impact gehad op de bewaring van de top van de C-horizont die werd afgetopt. Het effect van de landbouwactiviteiten kon ook plaatselijk herkend worden in het vlak als ploegsporen. Mogelijk heeft op langere termijn ook erosie hier een impact gehad. Het archeologisch niveau leek echter geen al te grote impact te hebben ondervonden van deze natuurlijke en/of antropogene processen. In het vlak konden immers nog verschillende grondsporen herkend worden. Van de aanvankelijk tien geregistreerde, mogelijke archeologische sporen bleven er na het uitfilteren van de natuurlijke sporen nog zeven van antropogene oorsprong over. Vier hiervan bleken op basis van hun algemene kenmerken qua aflijning en vulling waarschijnlijk een vrij recente oorsprong te hebben. Het gaat om drie kuilen (sporen 1, 2 en 8) en een greppel (spoor 10). De drie andere grondsporen, één kuil (spoor 9) en twee greppels (sporen 4 en 7) hebben waarschijnlijk een oudere oorsprong. Een genuanceerde datering blijft echter uit door het ontbreken van enig dateerbaar materiaal. De archeologische erfgoedwaardne op het terrein worden bedreigd door de geplande bodemingrepen (Figuur 1). Omwille van de lage densiteit en aard van de sporen, gecombineerd met de recente datering van enkele sporen en de slechte bewaring van de oudere sporen wordt de kans op kennisvermeerdering bij eventueel verder archeologisch onderzoek laag

ingeschat. Er wordt dan ook geoordeeld dat het archeologische potentieel van het terrein voldoende onderzocht is door middel van proefsleuven. Rekening gehouden met de resultaten van het proefsleuvenonderzoek, de geplande bodemingrepen en een kosten-baten afweging is vervolgonderzoek dan ook onwenselijk.

Figuur 1: Resultaten van het proefsleuvenonderzoek weergegeven op het toekomstplan

3 BESLUIT

Het landschappelijk booronderzoek liet toe te bepalen dat het onderzoeksgebied t.h.v. het Kerkplein geen of slechts een zeer laag archeologisch potentieel meer had. Voor deze zone van het projectgebied werden dan ook geen bijkomende maatregelen meer geadviseerd. De situatie was echter anders voor het onderzoeksgebied langs Hoogkouter waar het landschappelijk booronderzoek toeliet te bepalen dat het terrein hier nog wel een archeologisch potentieel had. Onder de bouwvoor, die beïnvloed was door ploegactiviteiten, tekende het archeologisch niveau zich direct af. Vervolgens werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op het terrein. De resultaten hiervan geven aan dat het onderzoeksgebied langs Hoogkouter een zeer laag archeologisch potentieel heeft. Hoewel er geen diepgaande antropogene verstoringen werden vastgesteld, was het geregistreerde sporenbestand echter zeer beperkt in aantal en was de ruimtelijke spreiding hoog. Verder werden er ook geen vondsten aangetroffen die een datering zouden toelaten van de zeven antropogene kuilen en greppels. Dit alles maakt dat de kans op kennisvermeerdering bij eventueel verder onderzoek gering is. De resultaten van het proefsleuvenonderzoek in acht nemend, lijkt een vervolgonderzoek in de vorm van een archeologische opgraving dan ook niet relevant.

Zowel voor het onderzoeksgebied op het Kerkplein als voor het onderzoeksgebied langs Hoogkouter zijn dus geen bijkomende maatregelen voor archeologisch (voor)onderzoek noodzakelijk.

4 KWALITEITSCONTROLE EN ONDERTEKENING

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Patrick Hambach	General Director		2 juli 2021
Toon Moeskops	Business Unit Manager		2 juli 2021
Anouk Van der Kelen	Archeoloog/ Kwaliteitsverantwoordelijke		2 juli 2021